

۱۴۵۵

اسباب معافیت و سقوط مسئولیت مدنی پزشکان

تألیف:

دکتر انسیه مطیعی

وکیل پایه یک دادگستری و مدرس دانشگاه

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه
عنوان قراردادی
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
شابک

: مطبعی، انسیه،
ایران، قوانین و احکام
اسباب معافیت و سقوط مسئولیت مدنی پزشکان / نگارش انسیه مطبعی .
تهران: مجد، ۱۳۹۵ .
۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۷۳۸-۵ :

وضعیت فهرست نویسی
موضوع
موضوع
موضوع
رده بندی، کنگره
رده بندی ده
ماره کتابنامه ملی

: فیبا
پزشکی -- قوانین و مقررات -- ایران
پزشکان -- ایران -- خطای شغلی
مسئولیت (حقوق) -- ایران
۱۳۹۵ :الف عم/ ۴۰۹۶ / KMH
: (۴۱/۵۵۰۳۴۴)
: ۴۴۷۴۸۶۰

هرگونه تکثیر کتب - قسمت از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
موارد کتب را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

اسباب معافیت و سقوط مسئولیت مدنی پزشکان

تألیف: دکتر انسیه مطبعی

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۵ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و مندرجه «بد» است.

دفتر مرکزی مجد

تهران، میدان انقلاب تقاطع خیابان میری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷ طبقه پنجم

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۱۶۶۱۲۰۷۸ - ۶۶۴۹۵۰۳۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۷۳۸-۵

ISBN: 978-600-193-738-5

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تمزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۰۰۰

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (میری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹ تلفن: ۶۶۴۸۱۷۴

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸
فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید میرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می‌شود.

فهرست مطالب

۱۱ مقدمه
۱۵ فصل اول: کلیات
۱۵ بحث اول: تعاریف و مفاهیم
۱۵ گفتار اول: تعریف سبب
۱۶ گفتار دوم: تعریف معافیت و سقوط
۱۸ گفتار سوم: تعریف و مفهوم مسئولیت مدنی
۲۰ گفتار چهارم: تعریف و مفهوم مسئولیت مدنی پزشکان
۲۴ مبحث دوم: مبانی انواع ارکان مسئولیت مدنی پزشکان
۲۴ گفتار اول: مبانی مسئولیت مدنی پزشکان
۲۴ بند اول: مبانی عناصر مسئولیت مدنی
۲۶ بند دوم: مبانی دلالتی مسئولیت مدنی پزشکان
۲۸ گفتار دوم: انواع مسئولیت مدنی پزشکان
۲۸ بند اول: مسئولیت قهری
۳۱ بند دوم: مسئولیت قراردادی
۳۳ بند سوم: تداخل مسئولیت قراردادی و قهری
۳۴ گفتار سوم: ارکان مسئولیت مدنی پزشکان
۳۵ بند اول: وجود ضرر
۳۷ بند دوم: فعل زیانبار (خطای پزشکی)
۴۲ بند سوم: رابطه سببیت بین خطای پزشک و ضرر وارده
۴۶ مبحث سوم: سیر تحول تاریخی معافیت و سقوط مسئولیت مدنی پزشکان
۴۶ گفتار اول: دوره قدیم
۴۸ گفتار دوم: دوره اسلام
۵۰ گفتار سوم: دوره معاصر

۶ اسباب معافیت و سقوط مسئولیت مدنی پزشکان

- فصل دوم: مبنای معافیت و سقوط مسئولیت مدنی پزشکان ۵۳
- مبحث اول: مبنای معافیت مسئولیت مدنی پزشکان ۵۳
- گفتار اول: قاعده احسان ۵۳
- بند اول: مستندات قاعده ۵۳
- بند دوم: شرایط قاعده احسان ۵۵
- بند سوم: رابطه قاعده احسان با ادله ضمان ۵۶
- گفتار دوم: قاعده ابراء ۵۷
- بند اول: ماهیت حقوقی ابراء ۵۷
- بند دوم: ماهیت حقوقی ابراء ۵۸
- بند سوم: بطلان آثار ابراء ۵۹
- گفتار سوم: قاعده ان ۶۰
- بند اول: ماهیت حقوقی ان ۶۱
- بند دوم: تفاوت ان، رض و اجازه ۶۱
- بند سوم: اقسام و ارکان ان ۶۳
- گفتار چهارم: واجب کفایی به پزشکان ۶۴
- مبحث دوم: مبنای سقوط مسئولیت مدنی پزشکان ۶۶
- گفتار اول: قاعده اقاله ۶۶
- بند اول: ماهیت اقاله ۶۷
- بند دوم: شرایط اقاله ۶۷
- بند سوم: عناصر اقاله ۶۸
- بند چهارم: آثار اقاله ۶۸
- گفتار دوم: اضطرار ۶۹
- بند اول: مستندات قاعده ۷۰
- بند دوم: حد اضطرار ۷۲
- بند سوم: قلمرو اجرای قاعده ۷۲
- گفتار سوم: قاعده تحذیر ۷۳
- بند اول: مبنای قاعده ۷۳
- بند دوم: شرایط اجرای قاعده ۷۳
- بند سوم: قاعده تحذیر و مسئولیت پزشکی ۷۴

فهرست مطالب @ ۷

۷۴	گفتار چهارم: قاعده اقدام.....
۷۵	بند اول: مستندات قاعده.....
۷۵	بند دوم: قاعده تسلیط و اسقاط حق.....
۷۶	بند سوم: قاعده اقدام و مسئولیت پزشکی.....
۷۹	فصل سوم: اسباب معافیت مسئولیت مدنی پزشکان.....
۷۹	مبحث اول: مشروعیت اعمال پزشکی.....
۷۹	گفتار اول: مشروع بودن درمان.....
۸۱	گفتار دوم: اجازه قانونگذار.....
۸۳	گفتار سوم: بند زمان.....
۸۶	مبحث دوم: تخصص، نرسک و رعایت موازین فنی و نظامات پزشکی.....
۸۶	گفتار اول: تخصص، یا اهلیت و شایستگی پزشک.....
۸۸	گفتار دوم: رعایت رازین: رمی و فنی.....
۹۱	گفتار سوم: رعایت نجات بوسی.....
۹۴	مبحث سوم: رضایت بیمار.....
۹۵	گفتار اول: شرایط رضایت.....
۹۷	گفتار دوم: انواع رضایت.....
۹۸	گفتار سوم: معافیت از اخذ رضایت.....
۱۰۰	مبحث چهارم: ابراء طیب.....
۱۰۰	گفتار اول: شرایط ابراء.....
۱۰۱	گفتار دوم: آثار شرط برائت.....
۱۰۳	مبحث پنجم: استثنائات حکومتی.....
۱۰۳	گفتار اول: فعل دولت و مصلحت عمومی.....
۱۰۴	گفتار دوم: حکم قانون و مقام صلاحیتدار.....
۱۰۶	بند اول: شرایط حکم قانونی.....
۱۰۶	بند دوم: شرایط اجرای دستور مقام صالح.....

۸ □ اسباب معافیت و سقوط مسئولیت مدنی پزشکان

- فصل چهارم: اسباب سقوط مسئولیت مدنی پزشکان..... ۱۰۷
- مبحث اول: فعل زیان دیده (بیمار) و شخص ثالث..... ۱۰۷
- گفتار اول: فعل بیمار..... ۱۰۷
- بند اول: استناد عمل زیانبار به بیمار..... ۱۰۸
- بند دوم: استناد عمل زیانبار به بیمار و پزشک..... ۱۰۹
- گفتار دوم: فعل شخص ثالث..... ۱۱۰
- بند اول: فعل همکاران پزشک..... ۱۱۱
- بند دوم: فعل همکاران غیرپزشک (پرستاران)..... ۱۱۲
- مبحث سوم: سایر اشخاص..... ۱۱۳
- مبحث دوم: قوه قاهره..... ۱۱۵
- گفتار اول: شرایط تحقق قوه قاهره..... ۱۱۵
- گفتار دوم: آثار قوه قاهره..... ۱۱۶
- گفتار سوم: قوه قهره و استنات پزشکان..... ۱۱۸
- مبحث سوم: فوریت‌های پزشکی..... ۱۲۰
- گفتار اول: ضرورت..... ۱۲۳
- گفتار دوم: تفاوت ضرورت و اضطرار..... ۱۲۴
- گفتار سوم: اضطرار..... ۱۲۶
- بند اول: آثار اضطرار..... ۱۲۷
- بند دوم: شرایط تحقق اضطرار..... ۱۲۷
- مبحث چهارم: اعمال حق و رفتار متعارف..... ۱۲۹
- مبحث پنجم: غرور، اجبار و اکراه..... ۱۳۱
- گفتار اول: غرور و مسئولیت پزشکی..... ۱۳۱
- گفتار دوم: اجبار و مسئولیت پزشکی..... ۱۳۳
- گفتار سوم: اکراه و مسئولیت پزشکی..... ۱۳۴
- مبحث ششم: فسخ..... ۱۳۶
- گفتار اول: شرایط فسخ..... ۱۳۶
- گفتار دوم: آثار فسخ..... ۱۳۶
- گفتار سوم: فسخ در حقوق پزشکی..... ۱۳۷
- بند اول: دعوت پزشک دیگر توسط بیمار..... ۱۳۷

فهرست مطالب □ ۹

۱۳۸	بند دوم: احراز عدم توانایی و تخصص پزشک معالج
۱۳۸	بند سوم: عدم اجرای تعهدات از سوی بیمار
	بند چهارم: فسخ قرارداد و ترک درمان با اطلاع بیمار و اطمینان از
۱۳۸	جذب پزشک دیگر
۱۳۹	بند پنجم: فسخ قرارداد از سوی بیمار
۱۴۰	مبحث هفتم: ناممکن شدن انجام مورد تعهد
۱۴۳	نتایج و پیشنهادات
۱۵۱	پیوست ها
۱۵۵	منابع

مقدمه

یکی از موضوعات مهمی که در سال‌های اخیر به لحاظ اهمیت و پیشرفت‌های آن در زمینه پزشکی صورت پذیرفته و تحول این حرفه و ایجاد تخصص‌های نوناگون و نهایتاً تبعات آن به جهت بهره‌گیری از ابزار مختلف در تشخیص، درمان و پیشگیری که منجر به در معرض خطر قرار گرفتن مصلحت نفع و عقلانیت، به بحث حقوق پزشکی و متعاقب آن مسئولیت پزشکان است که میزان شایستگی آنان و عدم آگاهی این قشر و همچنین عموم مردم در این زمینه، نیاز به تحقیق در این خصوص را ایجاب می‌نماید. بدیهی است در چنین شرایطی اهمیت شأن پزشکان به عنوان خدمتگذاران صدیق جامعه و قضات محرم جهت رسیدگی به پرونده‌های مطروحه در این زمینه و همچنین وکلاء در راستای دفاع از موکل و نهایتاً بیماران برای حفظ حقوق مربوط به خود و احترام متقابل به حقوق پزشکان و با توجه به وقوف بر عدم علم و دانش کامل مرتبطین و نارسانا شدید مردم و همچنین پزشکان عزیز نسبت به دعاوی مطروحه علیه آنان، یکی از این باب را دو چندان می‌نماید. که چه بسا مطالب مطروحه در این زمینه موجب افزایش سطح دانش جامعه و نهایتاً کاهش دعاوی غیرمرتبط و یا تسریع در رسیدگی به پرونده‌های مزبور در محاکم و احقاق حقوق آنان توسط همکاران محترم وکیل گردد.

با توجه به این که در خصوص مسئولیت مدنی پزشکان تحقیقات بسیاری صورت پذیرفته و اگرچه به عنوان یک معضل در زمینه حقوقی و پزشکی مطرح می‌باشد اما هیچ‌گاه به اندازه زمان حاضر به جهت گسترش و رشد روز افزون

این علم، حاد و جدی نبوده است. اگرچه در این زمینه به شکل محدود در شرع مقدس در خصوص مبانی مربوطه بررسی صورت پذیرفته و همچنین توسط مسئولین و صاحب نظران علوم پزشکی و حقوق، نظریاتی در متون مربوط به مسئولیت ارائه گردیده اما واقعیت این است که ادبیات حقوقی ما در زمینه مسئولیت مدنی پزشکان چندان رضایت بخش نبوده است. لذا هدف از بررسی و ارائه نظریه ای جامع در خصوص موجبات تأثیرگذار بر معافیت و سقوط مسئولیت مدنی پزشکان و مبانی مربوطه می باشد جهت رفع مشکلات و موانع پیش روی مراجع حاکم و پزشکان محترم و همچنین فراهم نمودن امکان بهره برناری هر چه مطلوبتر برای وکلاء است که عدم حل و بررسی این مسئله اجتماعی به دامن عدم توجه کافی به بایسته ها و ضرورت های لازمه در این خصوص می یابند.

مطالب این نوشتار مشتمل بر چهار فصل است که عبارتند از:

فصل اول: کلیات شامل: مبانی، تعاریف و مفاهیم، مبانی و انواع و ارکان مسئولیت مدنی پزشکان و همچنین سیر تحول تاریخی معافیت و سقوط مسئولیت مدنی آن ها.

فصل دوم: مبانی معافیت و سقوط مسئولیت مدنی پزشکان که هر یک به تفکیک در دو مبحث جداگانه مجموعاً به صورت مبانی نقه‌ی، حقوقی و قانونی مربوطه بیان گردیده است.

فصل سوم: بررسی اسباب معافیت مسئولیت مدنی پزشکان که شامل پنج مبحث: مشروعیت اعمال پزشکی، تخصص پزشکی و رعایت آخرین فنی و نظامات دولتی، رضایت بیمار، ابراء طیب و استثنائات حکومتی می باشد.

فصل چهارم: در این فصل نیز اسباب سقوط مسئولیت مدنی پزشکان در هفت مبحث شامل: فعل زیان دیده (بیمار) و شخص ثالث، قوه قاهره، فوریت های پزشکی، اعمال حق و رفتار متعارف، غرور اجبار و اکراه، فسخ، ناممکن شدن انجام تعهد نیز تشریح گردیده است.

و در اینجا لازم است مراتب سپاس و تشکر فراوان خود را از کلیه کسانی که در تهیه این مجموعه مرا یاری رساندند، بالاخص جناب آقای دکتر مسعود البرزی ورکی و آقای دکتر اصغر شاهسواری و همچنین ناشر محترم جناب آقای دکتر سید عباس حسینی نیک بدین وسیله ابراز نمایم.